

Vítejte v „postamerickém“ světě

Miloš Balabán

Na únorové bezpečnostní konferenci v Mnichově, která je „bezpečnostním Davosem“, nesl její klíčový dokument o trendech ve světě název Post-pravda, Post-západ, Post-řád.

Je to zvláštní triáda vypovídající o zmatenosti západní politiky. Odvíjí se hlavně od dění ve Spojených státech. Připomíná to dobu před třiceti lety v socialistických zemích, jejichž tehdejší vedoucí představitelé byli zaskočeni novou politikou Moskvy.

Dnes jsou naopak američtí spojenci v Evropě zaskočeni děním ve Washingtonu s prezidentem Donaldem Trumpem. Wolfgang Ischinger, předseda mnichovské konference, dokonce napsal, že Spojené státy, k jeho lítosti, nepřicházejí v úvahu pro roli symbolického politického a morálního vůdce Západu. Změna americké politiky ale vyplývá i z rostoucích tenzí a protikladů ve Spojených státech. Ve čtyřleté prognóze o globální budoucnosti Národní zpravodajské rady USA, letos s horizontem do roku 2035, se např. dočteme o rostoucí příjmové nerovnosti v Americe i o tom, že podíl amerických mužů ve věku 25–54 let, kteří nemohou najít práci, je největší od velké deprese ve třicátých letech minulého století. A závěr? Pochybnosti o reálnosti „amerického snu“ a globální ekonomické integraci.

Spojené státy se nacházejí v systémové krizi, která vynesla do prezidentského křesla Trumpa. První měsíc jeho vládnutí to potvrdil – společnost v USA se stále víc polarizuje, což podkopává vnitřní stabilitu.

Odpovědí Trumpa je izolacionistický koncept Ameriky na prvním místě. Svědčí o tom i jeho první kongresový projev. Sníží se výdaje na diplomacii, rozvojovou pomoc, dále se bude tlačit na spojence v NATO, aby platili víc za obranu. Ušetřené peníze chce věnovat na program národní obnovy. Evropa tak musí přemýšlet o nové realitě světa bez spoléhání na „velkého bratra“. Nebude to ovšem bezrizikové.

Po Mnichovu jsme mohli vyslechnout od evropských politiků slova ulehčení o tom, že Spojené státy se neodvracejí od NATO a bezpečnostní spolupráce s Evropou, i když podmíněně požadavkem na zvyšování vojenských rozpočtů.

Evropané, včetně nás, to mohou začít naplňovat. Jenže co když Trump v souladu s novou mantrou, že kdo chce v Americe prodávat, musí zde také vyrábět, bude zároveň vytvářet obchodní bariéry v podobě vyšších cel nebo speciálních daní? Nemůže to nabýt až podoby obchodní války? Není to nereálné. První na ráně může být nejsilnější člen EU – Německo. To v roce 2016 vyvezlo do USA zboží za víc než 125 miliard eur, dovoz ale činil pouze okolo 50 miliard a ani americká digitální ekonomika tuto obří nerovnováhu nesrazila.

Němci se již dočkali z USA varování, že se to musí změnit. Michael Hüther, šéf vlivného Institutu pro ekonomický výzkum, k tomu otevřeně řekl, že Trump je rizikem pro německý byznysový model. Neovlivnilo by to i vztahy v NATO?

Americko-německý střet by byl rizikem i pro nás s enormním napojením na německou ekonomiku. A co když se k tomu ještě přidají tenze v obchodu mezi USA a Čínou?

Vítejte v „postamerickém“ světě...